

๒.๔ อุเบกขา คือ การวางตัววางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักหรือชังพร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือ เกื้อกูลเมื่อผู้อื่นเดือดร้อนเป็นทุกข์

๒.๓ ขรวาสาธรรม ๔

ขรวาสาธรรม ๔ เป็นหลักธรรมที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการครองเรือนและหลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์มี ๔ ประการ คือ

๓.๑ สัจจะ คือ ความจริง ความซื่อตรง ซื่อสัตย์และจริงใจ ได้แก่ สัจจะต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อหน้าที่การงานและต่อประเทศชาติ

๓.๒ ทมะ คือ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย รู้จักควบคุมจิตใจ แก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงตัวให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา

๓.๓ ขันติ คือ ความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ตั้งมั่นในจุดประสงค์ไม่ท้อถอย

๓.๔ จาคะ คือ การเสียสละ การเป็นผู้ให้ การรู้จักละกิเลส มีใจกว้างพร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็นและความต้องการของผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือ ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้อื่น

๒.๔ สังคหัตถุ ๔

สังคหัตถุ ๔ เป็นหลักธรรมที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคลและการประสานความสามัคคีในกลุ่มคนประกอบด้วย

๔.๑ ทาน หมายถึง การให้ ผู้เป็นครูอาจารย์จะต้องให้คำแนะนำสั่งสอน ให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

๔.๒ ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาด้วยน้ำใสใจจริงมีความหวังดี มุ่งให้เป็นประโยชน์และเกิดผลดีทำให้เกิดความเชื่อถือและมีความเคารพนับถือ

๔.๓ อตถจริยา หมายถึง การประพฤติอันเป็นประโยชน์ การชวนช่วยช่วยเหลือกิจการสาธารณประโยชน์ ตลอดจนช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรมแก่ผู้อื่น

๔.๔ สมานัตตตา หมายถึง การทำตนให้เสมอต้นเสมอปลาย ตลอดจนการวางตัวให้เหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม

๑.๔ **อุเบกขา** อាកารวางเฉยเมื่อตนเองแก้ไขสถานการณ์ได้และหาทางแก้ไข หาริธีใหม่ ๆ เพื่อความรู้ขั้นใหม่ได้

การเป็นผู้มีความรู้ดี ต้องปราศจากความรู้ที่อิงโทษที่เรียกว่า “ทวิชาโน”

“ทวิชาโน” ได้แก่ ความรู้ที่ประกอบด้วยโทษ ความรู้วิชาชีพที่ไม่ดี มีแต่ความเสื่อม อันประกอบด้วยอาการเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดความโลภ เอารอดเอาเปรียบผู้อื่น สร้างความลำบากแก่ผู้อื่น ความรู้ที่สร้างความโกรธแค้นและความรู้ที่ลุ่มหลง คือ รู้แล้วคอยแต่จะเพ่งโทษจะเอาดีเข้าตัวชั่วให้คนอื่น

การที่จะเป็นผู้มีความรู้ดีนั้น ต้องเป็นความรู้ที่ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ที่จะสร้างความสุขให้แก่ตนเองและสังคมที่จะสร้างกัลยาณมิตรธรรมให้เกิดขึ้น และเป็นความรู้ที่ปราศจากโทษที่อิงความโลภ ความโกรธและความหลง จึงจัดว่าเป็นความรู้ที่ดีของครูที่เรียกว่า “สุวิชาโน”

๒. **สุสาสโน** หมายถึง ผู้สอนดี หมายถึง การรู้จักชี้แจง ชักจูง ปลูกใจ ให้เกิดความเพลิดเพลินในการเรียน ที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลเกิดขึ้น ตรงกับหลักธรรมการสอนตามพุทธวิธี ๔ ประการ คือ

๒.๑ สันทิสสนา การอธิบายให้เห็นชัดเจน แจ่มแจ้งเหมือนกับที่เราดู จูงให้เห็นด้วยตา

๒.๒ สมหาปนา การสอนด้วยชักจูงใจให้เห็นจริง ด้วยชวนให้คล้อยตามจนต้องยอมรับ และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์

๒.๓ สมุตเตชนา การสอนด้วยวิธีการเร้าใจให้แก่วอกว้า ปลูกให้เกิดอุตสาหะ แข็งขัน มั่นใจว่าจะทำได้สำเร็จไม่หวั่นระย่อต่อความเหนื่อยยาก

๒.๔ สัมปหังสนา การสอนด้วยซโลมใจให้แช่มชื่น ร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อและเปี่ยมด้วยความหวัง เพราะมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะพึงได้รับจากการปฏิบัติ

ตามหลักวิธีการสอนพุทธวิธีให้เกิดผลดีรวมเป็นหัวใจของการสอนสั้น ๆ ว่า “แจ่มแจ้ง จูงใจ หมายกล้า ร่าเริง หรือชี้ชัด เชิญชวน คึกคัก เบิกบาน” เมื่อได้รับการถ่ายทอดข้อมูลจากครูผู้สอนแล้วผู้เรียนต้องมีความรู้ในสิ่งต่าง ๆ นั้น มีอยู่ ๔ ประการคือ

๑. รู้จำ ได้แก่ การจดจำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้จำแนกจำพวกว่าจริงหรือไม่จริงคือรู้คละ ๆ กันไป

๒. รู้จริง ได้แก่ การรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ อย่างถ่องแท้

๓. รู้แจ่มแจ้ง ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งการแบ่งกลุ่มข้อมูลชัดเจน

๔. รู้แจ้ง ได้แก่ การรู้ทะลุปรุโปร่ง การรู้อย่างลึกซึ้งและสามารถนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้

